

Sanja Vulić
Zagreb

NOVI LJETOPIS GRADIŠĆANSKIH HRVATA

Panonska ljetna knjiga, ur. Robert Hajszan, Literas-Verlag Wien, Güttenbach / Pinkovac, 1994, 218 str.

Uz već tradicionalni kalendar i ljetopis »Gradišće«, gradišćanski Hrvati u Austriji dobili su u 1994. g. još jedan godišnjak – Panonsku ljetnu knjigu. U tom će se godišnjaku objavljivati znanstveni i književni radovi i izvješćivati o onim sadržajima iz kulturnog života gradišćanskih Hrvata koji nisu obuhvaćeni Kalendarem. Uz to je Panonska ljetna knjiga zamišljena i već prvim brojem ostvarena kao kulturno susretno naroda koji žive u južnom dijelu srednjoeuropskog prostora: Nijemaca, Hrvata, Mađara i Slovenaca. Stoga se u ovom broju mogu naći prilozi na jezicima svih četiriju naroda. Ipak, najviše je priloga na hrvatskom jeziku (bilo čakavskom gradišćanskohrvatskom ili pak suvremenom hrvatskom književnom jeziku), zatim na njemačkom, dok su slovenski i mađarski brožčano najslabije zastupljeni. Takav omjer ne začuđuje jer je nakladnik ovoga godišnjaka Panonski institut, čije je sjedište u hrvatskom selu Pinkovcu na samom jugu austrijskog Gradišća, a urednik godišnjaka, zaslužni gradišćanskohrvatski kulturni i znanstveni djelatnik dr. Robert Hajszan, ujedno je i predstojnik Panonskoga instituta čija je nakana očuvanje hrvatske kulturne i nacionalne samosvojnosti, i to u suradnji sa susjednim narodima.

Panonska ljetna knjiga sadrži čak 25 priloga različitih autora iz raznih područja – od povijesti, zemljopisa, biologije, medicine, teologije i jezikoslovlja pa sve do putopisa i pjesništva. O svima reći ponešto na ovome mjestu nije moguće pa ću ih stoga izdvojiti tek nekoliko. Među ostalim, tu je i dio knjige »Povest katoličanske crikve« Martina Meršića ml., kojim se prilogom i Panonska ljetna knjiga uključuje u proslavu 100. obljetnice njegovog rođenja. Taj nas rad podsjeća da je teolog Meršić kao povjesničar i danas aktualan jer među hrvatskim krajevima iz kojih su preci današnjih gradišćanskih Hrvata iselili spominje i Liku, i Obrovac, i Kostajnicu... čime nas vraća na početke naše današnje tragedije i ukazuje na njene davne korijene. U tom sklopu spominje i hrvatske plemiće što prosvjeduju zbog preseljenja velikog broja hrvatskih kmetova jer će Hrvatska ostati bez obrane.

Čak su tri priloga jezikoslovnog značaja. Apollonia Veraszto u svom radu »Die Mundart von Schandorf« uspoređuje čembanske lekseme s istoznačnicama u mađarskome, njemačkome i suvremenome hrvatskom književnom jeziku. Autor ostalih dvaju jazikoslovnih priloga jest Robert Hajszan. U radu »Od praslavenskoga jezika do pinkovskoga govora« usredotočuje se na dijalektalne značajke vlastitog mjesnog govora. Drugim radom, pod naslovom »Neka pitanja iz fonologije i fonetike gradišćansko-hrvatskoga jezika«, na suvremen način pristupa gramatici gradišćanskohrvatskoga jezika.

Ovaj godišnjak također sadrži i kratak izbor iz čakavskoga pjesništva gradišćanskih Hrvata pa tu nalazimo pjesme Otilie Knor, Ferdinanda Sinkoviča, Pepija Radostića, Franziske Stubits, Raimunda Schucha, Inge Kuktić, Siegfrieda Hajszana, Mathilde Knor i Adolfa Radakovitsa. Zanimljiv je i izbor tekstova iz gradišćanskohrvatskog tiska čiji su autori učenici Glavne škole u mjestu Svetom Mihaju u Gradišću. Na kraju godišnjaka donosi se popis svih dosadašnjih članova Panonskoga instituta.

Pojavom Panonske ljetne knjige pruža se prigoda svim istraživačima čakavice da objave svoje tekstove u Gradišću, a bilo bi zanimljivo u sljedećim godišnjacima susresti i radove iz današnje čakavske dijalektalne književnosti u Hrvatskoj.